

Kofferten te'n Lars

- en historiebok om vår nære fortid

Gamle bortgjemte kofferter på et loft kan inneholde så mangt. Så også denne, som tilhører min gamle studiekamerat og gode venn Lars Ek.

TEKST OG FOTO: BJØRN KVARENES

Lars tilhører en generasjon som nødig kaster ting, og følgelig har han mye rart i sine gjemmer, blant annet denne kufferten - stappfull av gamle aviser, over 100 i tallet. De fleste avisene er fra 40 tallet, og de gjenspeiler blant annet de dramatiske årene 1940 - 1945. Her er først og fremst eksemplarer av Aftenposten, Arbeiderbladet, og Oslopresen, men også av Sandefjords Blad og Sandefjords Presse - fellesavis for Sandefjords Blad og Vestfold.

Fredag 17. september 1943 melder Sandefjords Presse om «Voldsomme bolsjevikangrep på midtavsnittet. Slått tilbake eller fanget opp under forbitrede kamper.» Samtidig fortelles det om «Masser av størje i Oslofjorden. På sine steder sto sjøen formelig i skum og sprøyt lange stykker, slikt spektakkel gjorde de. Men fremdeles er den for sky til å la seg fange Det er så en kan gråte, når en tenker på det.» - Ja, aner vi ikke forvilelsen mellom linjene her, i denne matmangelens tid.

Matmangelen reflekteres også i annonser som «4 voksne hunkaniner til salgs. Maksimalpris», «Et mindre jordstykke ønskes leiet til parsell», og «Fiskefarse til salgs. Haavald Abrahamson A/S, Framnes Kjøttforretning.» Ellers formelig lyser nikotinhungeren mot oss i annonsen «Kjøttkvern omtr. ny ønskes byttet i himavla.»

Oslopresen for 11. mai 1945 forteller

at «inndratte radioapparater kan mot kvittering straks utleveres til eierne», at «russeavisen kommer som normalt for normale tider», - og at «all russ må øyeblikkelig legge bort luer og støkker, og først ta dem fram igjen 17. mai.»

I samme avis etterlyses en Grinifanges bagasje. Han har blitt kjørt fra Grini til Urtegt 5, med lastebil.

Sandefjords Blad for 23. november 1956 gir også et interessant tidsbilde. Her blir vi fortalt at arbeidsledigheten blant hvalfangere er et problem, også for fylkesarbeidsnemnden. Allikevel, i den faste spalten «Hvalfangst» leser vi at «Star» båtene til Johan Rasmussen anløp Dakar 14 november, Samme dag gikk Chr. Salvesens «Southern

Venture» fra Aruba, og «Kos» 32, 24, 27 og 28 gikk fra Dakar. Dessuten delte AS Pelagos ut hele 30 prosent aksjeutbytte dette året, og hadde hatt tre ganger så stort utbytte av tankfart som av hvalfangst.

Samme aviseksemplar kan fortelle at det var kommet inn åtte anbud på graving for Hvalfangstens Hus. Dette opplyser arkitekt Olav Platou i Arkitektfirmaet Arnstein Arneberg. Arkitektfirmaet «regner med å sette gravingsarbeidene i gang i løpet av meget kort tid.»

På lederplass er avisen bekymret for oljeleveransene, som følge av situasjonen i Midtøsten, og da særlig for landbruket, som opplever en betydelig mekanisering. Og avisen spør bekymret, «Hvor ville vi

stå om vi under alvorlige forsyningsvanskeligheter på ny måtte ta til takke med hesten som landbrukets eneste trekkraft? Brukshestenes jevne og sikre tilbakegang over hele landet fra år til år er et faktum. Svenskene, som sikkert ikke er mindre mekaniseringsinnstillet enn vi, synes å ville ta konsekvensene av den usikkerhet som rår i internasjonale forhold. De kjøper opp norske gamper!»

Oppstanden i Ungarn er likeledes viet betydelig oppmerksomhet. «6 småpiker - Sylvi Furu, Ranveig Olsen, Turid Bjørnsen, Anne Sofie Brabo, Britt Karlsen og Mette

Haugberg hadde hatt symøter i en måned og loddet ut produktene. «Resultatet ble 30 kroner og 50 øre som pikene har gitt til Ungarn. Flinke piker.

Men mødrene fortjener også honnør for at de har tatt imot pikene etter tur til møtene i syklubben.» Avisen melder i et annet oppslag at det totalt nå var kommet inn kr 82.116. kroner til Ungarnhjelpen, og Lottenes Ungarn-aften hadde innbrakt 640 kroner. Der hadde journalist Carl Keilhau holdt et «ypperlig formet og strålende fremført foredrag om Ungarns frihetskamp, hvor han trakk opp bakgrunnen for opprøret og sammenliknet okkupasjonen i Ungarn med den tid da vårt eget land var hærtatt.»

Et annet arrangement som hadde gått av stabelen var kvinneverdets møte på Sandar dagen før. Der hadde kveldens foredragsholder, «bispinne Jofrid Smidt»,

holdt foredrag over temaet «Tidens skiftende verdensbilde». I dag vil antakeligvis foredragsholderens tittel gi stoff til en smule ettertanke.

Det vil garantert også en større annonse for «Junghans» kortidsur. Ved siden av en tegning av en ung, vakker kvinne leser vi, «100 jern i ilden - og hun passer alle like godt. Den moderne husmor arbeider rasjonelt, for hun vil ha lyst og humør til å ta seg av mann og barn - skape hjemlig hygge.»

Kvinner under fjernere himmelstrøk. Avisen beretter at Athens telefondamer hadde overlevert en innbundet samling på 10 000 skjellsord og eder som de var blitt utsatt for i de siste par år, til landets postminister.

- Kanskje dette kan tjene til en ørliten trøst for våre hjemlige brøytemannskaper denne vinteren, Ragnar Ødegård?

For øvrig hadde de olympiske sommerlekene i Melbourne blitt åpnet i tryk-kende varme, og 65 besvimte under åpningsseremonien. Verdensteatret viste Louis Bromfields «Og så kom regnet» med Lana Turner og Richard Burton, i Cinemascope, mens Kinoteatret viste barnefilmen «Rømlingene på vift» og «Flaggermusen», den siste blant annet med Mel Ferrer.

Til slutt, i 1956 ville der for første gang siden 1939 bli brygget juleøl, - og en annonse over 3 spalter utbasunerer at «Hvor hetvin drikkes passer en MADEIRA!»

- Det var tider, det, folkens!

«Kjøttkvern omtr. ny ønskes byttet i himavla»

FØR OG NÅ

Gamle kofferter på loftet kan ofte romme mye rart!

Fjellvik

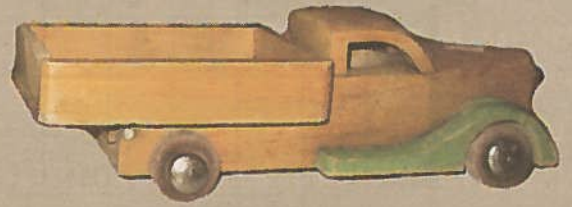
TEKST: ROGER DAVIDSEN
FOTO: OTTO AAGESEN

Dagens postkort er enkelt å tidsbestemme ut fra den hyggelige julehilsenen fra Emilie Amundsdatter som er skrevet på kortets bileside i 1904. Kortet er med andre ord fra tiden rett etter 1900. Motivet er hentet fra Fjellvik på Vesterøya. Vi ser det tidligere Fjellvik Båtbyggeri på høyre side i bildet. Båtbyggeriet stod delvis på peler ut i fjorden, og var en videreføring av Ormestad slip og båtbyggeri. Båtbyggeriet brant ned til grunnen i 1970-årene. På 1800-tallet lå også Fjellviksaga her, som bl.a. bygde flytedokker. I dag holder Gokstad kystlag til i dette området. I sentrum av bildet sees eiendommen Fjeldvik som ble bygget av kjøpmann P. C. Pedersen som sommersted i 1881-1882. Her bodde Dir. Ole Wegger

ved Framnes mek. Verksted fra 1900 til 1932. Han var en naturlig «høvding» på denne tiden, og 17. mai toget fra Framnes skole gikk alltid innom Fjellvik for å hedre direktør Wegger. Stedet ble anlagt med en stor hage med spaserganger, tennisbane og en stor frukthage. På bildet til venstre ser vi Fjellvikbakken gå oppover mot Øvre Huvikvei. Tidligere gikk Vesterøyeveien opp her. Til venstre i bildet skimter vi litt av boligområdet Fjellviktoppen som ble anlagt i 2004. Helt til venstre i bildet aner vi Fjellvikåsen som rager 91,8 m.o.h. Herfra er det en fantastisk utsikt over byen og bysenteret, i tillegg til utsynet langt utover i Sandefjordsfjorden. Det fortelles at veien opp hit ble bygget i 1930-åra av Kristian Davidsen, som hadde en drøm om bolig her oppe. Drømmen hans gikk aldri i oppfyllelse.

Saker
og ting
som setter
minnene
i sving

Lekebilen

TEKST: HARALD FEVANG
FOTO: GRO MIDTTUN

Noen av de eldre herrer som leser dette vil kanskje huske tilbake til noen av sine lekebiler fra barndommen. De var som regel enkle men svært solide. Min tilsvarende husker jeg som en ganske kompakt trebil slik som denne. Den tålte det meste av røff behandling på steinete lekeplasser oppe på Raet. Mange av guttene syntes nok det var mer stas med en lastebil (bildet) med tipp som kunne kjøre stein og kvist. Min bil fra 1947 (det var det året Studebaker hadde en så aldeles flott og strømlinjeformet ny modell) ble forresten kopiert da vi fikk sløyde på skolen i 4. klasse.

Mt. Fossvik

TEKST: RAGNAR IVERSEN
FOTO: KJELL LARSENS ALBØM

Motortanker «Fossvik» på 12.000 tdw ble en ekte sandefjording først i 1955, da hun ble innkjøpt av Torger Moes selskap Fossvik A/S, Sandefjord. Registrert under norsk flagg og fikk LNGA som kallesignal. Kjell Larsen var med som reparatør i 1960 til 1961. Skipet gikk den gang fra Sandefjord til Baton Rouge opp i Mississippi, deretter videre via Panama til Australia og New Zealand. Seinere gikk returen hjem til Sandefjord via Sverige. Opprinnelig bygget ved Harland & Wolff, Belfast i 1949 for Tanker Corp. Panama (Johan Rasmussen & Co, Sandefjord), som «Vikingen» og registrert i Panama. Til fremdrift ble hun utstyrt med en H&W type 4-taker B&W motor på 3.200 bhk. Solgt til Sameiet M/T Stolt Avenir (Jacob Stolt-Nielsen), Haugesund i 1961 og omdøpt STOLT AVENIR. Videre solgt i 1967 til Renato Salvatori Agenzia Marittima, Napoli, Italia. Først omdøpt til AVENIR og så igjen tilbake til STOLT AVENIR og administrert av Stolt-Nielsen. I 1975 var det slutt og hun ble hugget i Italia.

MINNER
FRA NÆR
FORTID

SANDEFJORD
LOKALHISTORISKE SENTER
på Pukkestad gård

Har du bidrag til denne siden?

Levér det i avisresepsjonen mrk. Lokalhistorisk senter. Bilder merkes med hvem, hva, hvor, når og helst med en liten beskrivelse. Husk navn og adr. på utlåner. Har du elektronisk stoff, send det til: lokalhistorie@sb.no

Sandefjord Lokalhistoriske senter info-gruppe: består av redigerer Harald Fevang og medarbeiderne, Kirsten Wang Henriksen, Otto Ågesen, Roger Davidsen, Ragnar Iversen, Tore Sandberg, Bjørn Hoelseth, Dag Ingemar Børresen, Sven Erik Lund, Gro Midttun og Bjørn Marum Olsen. Kontaktperson: Sven Erik Lund, tlf. 928 27 154 - sv-er-lu@online.no